

Societat

Els rapitencs escullen demà si són de Sant Carles de la Ràpita o de la Ràpita

El municipi celebra una consulta popular que obre la porta al canvi. Els dos noms tenen una base històrica i legítima

MARINA PALLÁS CATURLA
LA RÀPITA

Gairebé 12.500 rapitencs estan cridats demà a participar en una consulta popular i escollir si la denominació del municipi s'ha de mantenir com a «Sant Carles de la Ràpita» o bé substituir-la per «la Ràpita».

Mirant al mar i amb la majestuosa serra del Montsià al darrere, Sant Carles de la Ràpita és un dels pobles més bells i dinàmics de les Terres de l'Ebre. Sovint, els rapitencs només usen «la Ràpita» per referir-se al seu poble. Es tracta d'un vell debat, que ara per fi podrà tenir una conclusió. L'Ajuntament va consultar a l'Institut d'Estudis Catalans si la nova denominació proposada, «la Ràpita», s'adiu a la toponímia catalana i aquest va emetre un informe favorable al canvi de nom proposat. Tot i que les consultes populars no poden ser vinculants, l'alcalde Josep Caparrós ha explicat que l'Ajuntament es compromet a transformar el resultat en vincu-

El resultat podrà ser vinculant si qualsevol opció obté un mínim del 20% del cens global

lant, de forma que el nom oficial del poble serà el que obtingui un resultat de més del 20% del cens global.

Per conèixer l'origen del nom de la Ràpita cal anar molts segles enrere, durant la presència musulmana. Ells hi van crear la fortificació o torre de defensa, anomenada «ràbida». D'aquí ve el nom. «Les ràpites es posaven a llocs de frontera entre l'islam i els cristians per controlar territoris. Eren monjos guerrers. Dins del regne de Turtuxa hi havia una Ràpita, situada als peus del Montsià», explica l'historiador rapitenc Josep Pitarch.

El 1148 Ramon Berenguer IV va envair Tortosa i el regne passà a ser cristià. Una de les possessions que va donar, fent efectiva una donació que anteriorment havia

Façana de Sant Carles de la Ràpita, a la badia dels Alfacs i amb la serra del Montsià al darrere. FOTO: JOAN REVILLAS

fet el seu pare, és el territori de la Ràpita, que va passar a ser del monestir de Sant Cugat del Vallès, sota el nom de la Ràpita del Cascall. «Aquest és el primer nom que surt a la documentació medieval», expressa Pitarch.

Les possessions medievals van anar canviant, fins que la Ràpita va tornar a mans del rei, que els donà a l'Orde de Sant Joan, els hospitalers, a finals del segle XIII. Aquests van organitzar una comunitat femenina i hi van instal·lar un convent de monges hospitaleres, sota l'advocació de Santa Maria de la Ràpita. Durant els segles XIV i XV aquestes monges serien les propietàries de l'actual terme municipal de la Ràpita. Però finalment van patir atacs pirates i van haver de protegir-se a Tortosa. «El 1609 es produeix l'expulsió de tots els moriscos pel port dels Alfacs cap al nord d'Àfrica. Van ex-

pulsar 43.000 moriscos de la nostra zona, i esperant aquí durant mesos alguns s'hi van instal·lar», detalla l'historiador.

Finalment, al segle XVIII Carles III i la seua mà dreta, el comte de Floridablanca, van impulsar dos grans projectes: la construcció del canal de navegació entre l'Ebre i els Alfacs i la construcció d'una nova població en aquest territori. «Els Borbons van fer-ho en diferents punts per colonitzar espais perduts. El 1780 Carles III diu de construir un canal per tal de donar sortida a tots els productes des del port dels Alfacs cap a Amèrica, i la nova població per colonitzar aquest espai agrícola», concreta Pitarch.

Les obres per construir aquell port i aquell poble van començar i molta gent de fora va venir a treballar com a mà d'obra. Floridablanca va proposar posar un nom

a aquell poble que s'estava fent i van afegir «San Carlos» al lloc que ja es deia «la Ràpita».

Els projectes, però, van fracassar, i el 1794 el fill Carles IV decidí aturar els treballs perquè eren massa cars i no en veia els fruits. «Però la gran victòria és que ja hi havia unes 1.000 persones que s'hi havien fet una casa, de forma que això ja era un poble per molt que el rei deixés de pagar les obres. El bonic de la història és que la població de Sant Carles de la Ràpita no es va fer per iniciativa del Govern, sinó que la mateixa gent es va quedar aquí. Eren fills de la població reial i no de la reial població».

Com que era un «real sitio», als privilegiats rapitencs del segle XIX això els servia per quedar exempts de pagar impostos o anar a la guerra. Finalment, durant les desamortitzacions van començar a

sortir a subhasta terrenys i patrimoni. «Aleshores es va crear un ajuntament amb aquest nom i es va començar a considerar el municipi de forma oficial. La data exacta no la tenim, però va ser cap al 1830», diu l'historiador.

Ja al segle XX, San Carlos de la Ràpita va passar a ser la Ràpita dels Alfacs durant un breu període de temps, del 1937 al 1938, d'igual forma que Santa Bàrbara va passar a ser la Plana del Montsià. Finalment, amb l'arribada de Franco es va tornar al nom en castellà, i amb la democràcia el nom va passar al català.

L'historiador expressa que tots dos noms són legítims. «El debat no és històric. El poble pot continuar dient-se Sant Carles de la Ràpita o només la Ràpita. Hi ha motius històrics per a tots dos noms. Es tracta més d'una cosa de sentiments i gustos».